

ההלכות לולב סימן תרמeh

בָּאָר הַגּוֹלָה

**תרמה דברים הפסולים באתרוג, ובו כ"ב סעיפים:**

**א** אַתְּרוֹג (ט) [ט] (א) קִבְשׁ, (ב) פֶּסֶל. וּשְׁעָרָה קִיבְשׁוֹת, בְּקִשְׁאַיְנוֹ מָזֵיא שָׂום לְחָה. וַיְבָדַק עַל-יְדֵי שִׁיעַבְדֵּר בְּזַה (ט) מִקְשׁ וּבְזַהוּת. וְאִם יֵשׁ בְּזַה לְחָה (ג) יְנָאָה בְּחוֹט. וְאַתְּרוֹג שַׁהוּא מִשְׁנָה שְׁעַבְרָה, (ד) וְרָאֵי (ג) יְבָשׁ הַזָּה (ה) וּפְסִילָה (מְחַזָּה), חֲשַׁבָּה מִהְרָאֵל סִימְחָה: **ב** אַתְּרוֹג שְׁגַנְכָּב נְקֻבָּה (ד) מְפַלְשָׁה (ו) כָּל-

א. פְּנַיָּה כִּי דַּל  
ב. סֹר בְּשָׂמֶן קְרַבְתִּי  
ג. אֵם בְּמִשְׁנָה וְבְקָרְבָּה  
לְלִילָה בְּעֵדָה וְבְקָרְבָּה  
רְבִיא שְׁלֹשָׁה וְחֲדָרָה  
שְׁלֹשָׁה בְּאַרְבָּה כְּשָׂרָה, וּכְן  
שְׁלֹשָׁה בְּאַרְבָּה  
צְבָבָה  
הַצְּבָבָה אֲפִינָה גַּם  
זְקָבָה וְלֹא מְסָה, וּכְן  
כְּבָבָה בְּאַרְבָּה

כאר היטב

משנה ברורה

\* ואם חסר כל-שהיא אפסול. וכן לא שונח טרואף האחרוגי<sup>(1)</sup>, אבל אם נחשר רק הילך צלמאך דראלקון הילכה הילכה שחייה אמינו גילד על החרוגי<sup>(2)</sup>, פשר לחייב צלמאך דראלקון

**א** (א) **ה'יבש.** ואם הוא יבש ורק במקצתו, עין לקפן בטעית יב  
ובכמונגה ברורה שם<sup>(3)</sup>: (ב) **פסול.** ראיינו (ה) קדרו<sup>(4)</sup>. ואם הוא  
קמלש [שאינו לח ולא יבש]. אפלו **קמוש** (ג) בבלו בשר, דצין  
יש בו מקצת לחה, ומכל מקום בין שאנו רואין שהו אכמוש. דעת הagan-אברהם (ג) רציך לבקש גם שבחב בלשון-ערבית:  
(ג) **יראה בחותם.** הקוש האחרוניים, דאמ' בין יהה נקב בבלש, ופסקיל לרעה וראשונה שבעיר בפהן  
אברהם, (7) שתווחב המחת קצת במקום חור הנקב, ועל-ידייה יוננס קצת מן החות עמה וכמושciaה  
יראה בהחותוי), ואין כאן נקב בבלש. (ה) **וינש שפוצה.** דקמלש לא נרא אלא שפוצב ברכבת האחרוג מעבר לאפלו שלא בוגר  
תיררי הנורא<sup>(5)</sup>, אבל כשפוצב בעבי שלו מצד אחד, דהנו לא רק האחרוג<sup>(6)</sup> מעקצנו בפלוי חטמי, ואני מגע לתדרוי הזרע, והוא יש לו מר  
הילכי עלבס (א) לא מקרי (ז) ורדי יבש הוא. הוצה לומר, כי אפסש שימצא בו לחה, (ט) ולא יצא תועלות על-ידי  
בדיקתו: (ח) **יפסול.** עין בשער-הצין מה שהבאנו בשם המים-רעים: (ב) **מל-שהוא.** אפלו אין חסר מן האחרוג בבל,  
בגון שפוצב על-ידי מחת: (1) אם היה באפרודו<sup>(7)</sup>. אפלו אין בו מחרון, בין שפוצב בו יתר רחבי<sup>(8)</sup>. ראם הנקב מרביע או ארך,  
(ט) רואין כי בד מעלהת לה קו באפר, פסול: (ח) **ואם חסר כל-שהוא**<sup>(9)</sup>. הוצה לומר, דאם חסר, אז אפלו הנקב והוא בטן ביטרונו<sup>(10)</sup>

שער הציג

## הַלְכֹת לְלֵב סִימָן תְּרִמָת

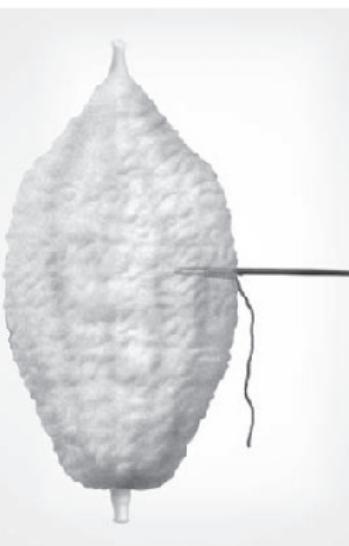
כיאוריס ומרספם

### סימן תרmeta

#### דברים הפסולים באתרוג

[משנ"ב שם]

קצת במקום עבי שלה<sup>ו</sup> וכור, וכשמדובריה ינאה בחתוט<sup>ז</sup>.

(6) כוה 

[משנ"ב ס"ק א]

ואם הוא יבש רק במקצתו, עץ לקפן בפעיף יב וממנה ברורה השם<sup>ז</sup>.

1) שם (ס"ק מה) מבואר שדין זה של יבש מקטטו תלי במקום החותט, שאם התיישב בחותמו, פטל אףavel של שעון, אבל אם התיישב בשאר מקומות דינו בחוזית ושינוי מראה, שבמקומות אחרים פסול רק אם הוא ברובו של אתרוג, ובשנים ושלושה מקומות פסול גם בשחתיבש מייעוט האתרוג. אמנם, בדינן של התיישב בשנים ושלושה מקומות, נשאר ברוחב שם (ד"הavel של שעון) בצד. וראה מה שבתבנו שם לעניין המסתפק אם יבש האתרוג, ובהתיבש הפיטם.

ואם חתר את מקום החותט, דעת הרמ"א לסתמן (ס"י תרmeta ס"ח) שפסול כל שבעת הימים, ובמשנ"ב שם (ס"ק לח) כתוב שבעת הדחק יש להקל בשאר הימים.

[משנ"ב ס"ק ב]

פסולו<sup>ו</sup>, זאיינו קדר<sup>ז</sup>.

2) ובשעת הדחק שאין בנמצא אתרוג שאיןו יבש, מבואר לסתמן (ס"י תרmeta ס"ק נח) שיש לסמן על הפסולקים הטעורים שעל כל ארבעת המינים אפשר לבורך גם בשחם יבשים.

3) ומטעם פסול הדר, הביא הבהיר יעקב (ס"ק א) שאף אם התייבשה רק הקליפה הדקה החיצונית אין זה הדר.

טעם נסוק לפסול יבש, הביא בשעה"צ לסתמן (ס"י תרmeta סוף ס"ק נג) "לא המתים יהללו ידה", ומכוו בירושלמי (סוכה פ"ג ה"א), וביאר הראב"ד (הלכות לולב ד"ה מיח) שהוא משומש שיבש חשוב במת ובניו שאינו. ולפייק כתוב השעה"צ שם, שאף לדעת הפטוקם שבשעת הדחק יש להתריך פסולו הדר' בשאר ימים, בפסול יבש יש מהמרין.

[שעה"צ ס"ק ג]

אך שרבם אין עדין קדיאת, וזריך עיון<sup>ז</sup>.

4) ולהלכה הורה הגראייש אלישייב (תורת ד' מינימ ס"י זע' ייח) שכמוש צוריך בדיקה, ובסתימות המשנ"ב שפסק כדעת המג'א.

[משנ"ב ס"ק ג]

אבלו בלא תקופו<sup>ז</sup>.

5) והmorph שיווצר עם החוט, בתב החוזיא (או"ח ס"י קמו ס"ק ה ד"ה מוהל) שאינו בכלל חסר, ואם המוהל היוצא בבדיקה האתרוג התייבש על פני האתרוג, ועל ידי בך השנהנה צבע האתרוג, כתוב החוזיא (שם) שאינו פוטל מושום מראה.

[משנ"ב שם]

בלוב האתרוג מעבר לעבר אפלו שלא קנדן סדרי גנערע<sup>ז</sup>.

(8) כוה 

החויא<sup>ו</sup>, ודעת החוזיא (או"ח ס"י קמו ס"ק ד) שאין פסול מופולש אם ניקב שלא בגין חרדי הרוע, אם אם ניקב לרוחבו של האתרוג.

המשנ' בעמוד הבא



## הלוּב סִימָן תְּרֵמָה

ביאורים ומוספים המשך

ולחרקם, כמנובואר בשׂוּע' להלן (ס"ט) שאתרכז שתרפה או סרה פטלי, האתרכז כשר לשנה הבאה, ובתנאי ששנשאר במרקאותו צורתו חרוגילה.

ואם נשמר האתרכז בחקפה שמצו שמתעפש בינה ימים לאחר שהחציאו, כרבב בשורת אגרות משה (ארוח ח"א ס"י קפה) שמאחר שעל ידי החקפה נקשר האתרכז והוא עוזר בהרבה פיזות מתקלקלים על ידי הקリスト, אם כן יש לחוש שהסיבה שדרך האתרכז להעתפס לאחר מכן החקפה הוא מפני אותו קלוקול, ולמרות שכשוחה ירגא מהקරור הוא נראה טוב ופה, אך בזאת שמנוגנת בו סיבת הקלקול של ירי קר יתעפש אחר בר, יש לפטול מזין תפח וסרח שפסק הרוע להלן (שם) שפכול, ולמושחה כתוב, שיש לבדוק דבר זה בהרבה אתרכזים שנשנשו בחקפה לדיות האם מתחפשים במושך שבוניה או עשרה ימים לאחר הרצאתם מהקירות, ואם יראה שדרך האתרכז לחתקלל, אם כן יש לו אתרכז אחר אין ליטול אתרכז זה, ואם אין לו אתרכז אחר יטלטו בלי ברכה. דעת הגוריש אלישיב והשבט הלוי (תורת ד' מינימ שווית ז"י בר את סיסית העיפוש באתרכזים שהוציאו מחקירור, היא מוחמת הניגוריים הקיצוניים, שתחילה שהוא בקור גבה ובעשו יעצור לחוץ לחום גבה, וכן כל זמן שהאתרכז בנימה מוחמת קרישתו. וראה בשאר, ואין צורך לחוש שיש ריעוטה בנימה מוחמת קרישתו. וראה במשניב להלן (ס"ק נ"ר) מה שבתבנו האם נחשב על ידי קר באתרכז בכוויש.

[משניב שם]

דרכו לאנרכ האתרכזין)

(9) כוה :



[שעה"ע ס"ק ז]

ונקב אסיד מן תפליטותין)

(10) כוה :



[שעה"ע ס"ק ח]

וכן משמע מבادر הגר"א<sup>11</sup>) וכן, וזה מנק במקומ קר ולה קצת<sup>12</sup>).

נו וללות אל פטול גם אם נראה תוחות על החות, ובטעם הדבר כתוב הבית השואבה (פייה דברים הפטולים באתרכז ס"ח משום שליחה זו אינה מוחמת לחות האתרכז עצמו אלא מוחמת עיפוש או רקבן, אך, בהמשך הביא השעה"ע שיתכן שגם הגרא"א מודה לבחרוי יעקב שעם שמר את האתרכז באופן שנשאר לו נינו ולהותנו האתרכז בשאר).

ואם מוספק האם גדול הנקב הוא כאיסר, כתוב העורך השלחן (ס"ז) שיש להקל בזה בשעת הדחק כדי ספק ררבנן [בין שכותב הבב' שפטול נקב אינו מהתורתן]. וההוסט, שכן אין זה ספק של חסרון ידיעה שאיןנו נחשב בספק, שכן אין איסר מפני בזמנינו הרוי זה זה ספק הנעלם מכל האדים, ונחשב ספק. אמנם, הפמג (א"א סי' תרמט ט"ק ט) צידד להחמיר שכיוון שאין אנו בקיום בשיעור כאיסר, יש להבשיר רק כל שהוא מושך.

14) ואתרכז שיש בעורת גידולו שקיים חריגה בגודל איסר, דעת הגרא"ח קנייבסקי (ארבעת המינים למחרין עמי קמא) שהאתרכז בשאר, מושום שאין נקב כאיסר פטול אלא בשגענה נקב באתרכז אבל לא כשנדל בר באיפן טבעי.

המשך בעמוד הבא

(12) ואתרכז ששמרוה בקירות שנה שלימה, כתוב בשורת שבת הלוי (ח"א סי' קע) שאם האתרכז היה מונח במקיר במקום שמור ויבש, ונוהר שלא פלו עליו מים [שאם יפלו מים עליו עלול להתקלקל

